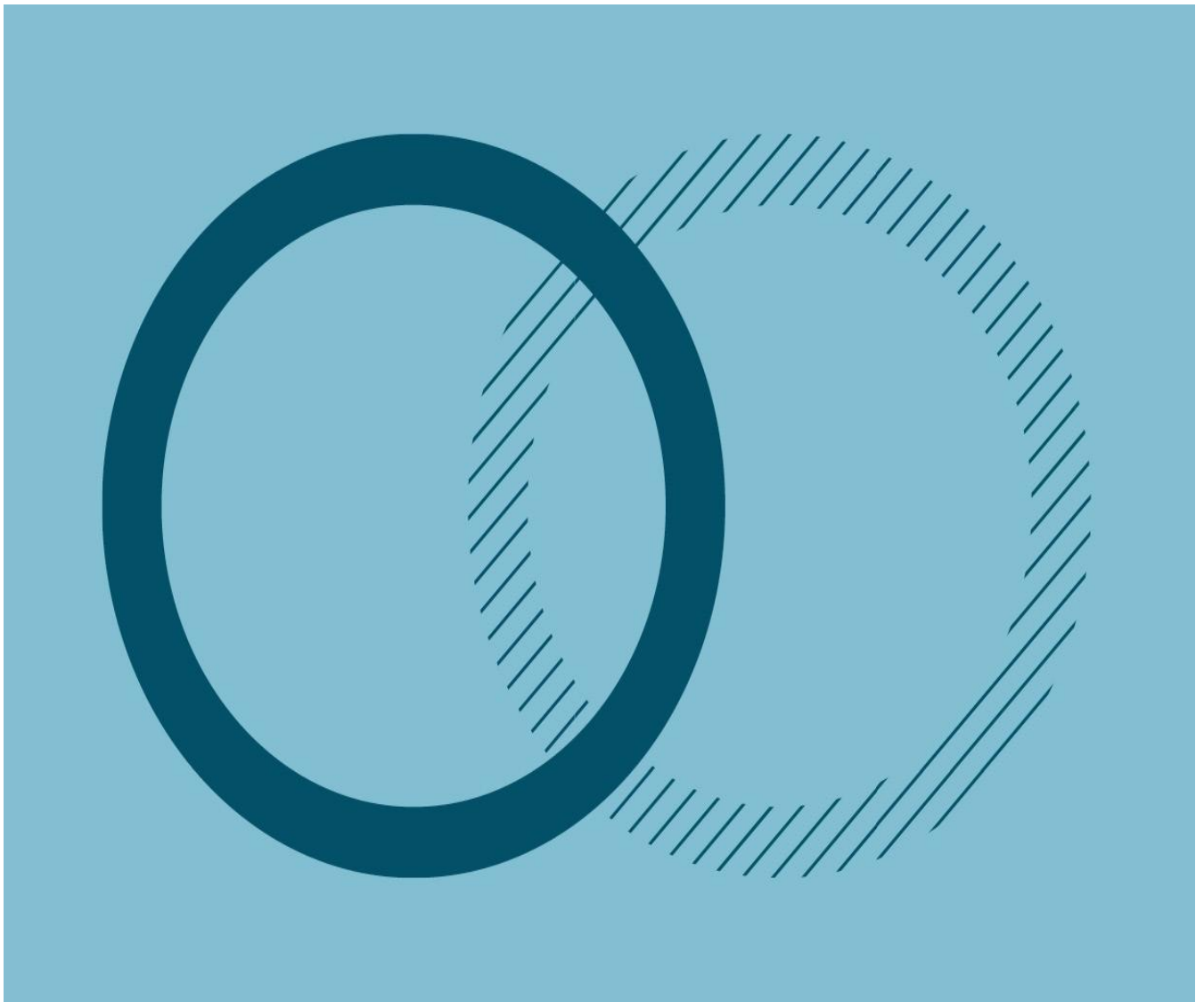

Rundskriv IS -1/2018

Organisering og gjennomføring av praktisk tjeneste (turnustjeneste) for fysioterapeuter

Innholdsfortegnelse

Rundskriv IS -1/2018	1
1. Innledning.....	4
1.2 Lovgrunnlag.....	4
1.3 Formål med og innhold i turnustjenesten	4
1.4 Turnuslisens og autorisasjon	6
2. Administrasjon av turnustjenesten – ansvar og oppgaver	7
2.1 Helsedirektoratet.....	7
2.2 Helseklage	7
2.3 Fylkesmennene	7
2.3.1 Fylkesmannen.....	7
2.3.2 Regionansvarlig fylkesmann	8
2.4. Mangel på turnussteder - pålegg	9
2.5 Utdanningsinstitusjonenes og turnuskomiteenes oppgaver.....	9
2.6 Turnusstedene.....	10
2.6.1 Plikt til å ta imot turnusfysioterapeuter, ansettelse, lønn og bolig	10
2.6.2 Veiledning og supervisjon.....	11
2.6.3 Plan for turnustjenesten og evaluering	12
2.6.4 Problemer med gjennomføring av turnustjenesten.....	13
2.7 Turnusfysioterapeutene	15
2.7.1 Turnusfysioterapeutenes plikter	15
2.7.2 Ferie, flyttedager og fravær	15
2.7.3 Tilskudd til dekning av reise- og flytteutgifter.....	16
2.7.4 Evaluering av turnusstedet	16
2.7.5 Saksgang ved problemer med turnusstedet	16
3. Valg og tildeling av turnusplasser - spesielle forhold.....	16
3.1 Oppstarttidspunkt for turnustjenesten	16
3.2 Bytte av region	17
3.3 Særplass.....	17
3.4 Utsettelse av hele eller deler av turnustjenesten.....	18
3.5 Valg av turnussted.....	19
3.6 Venteliste.....	19
3.7 Turnustjeneste i helseinstitusjon i utlandet	21

3.8 Turnustjeneste for turnusfysioterapeuter med utenlandsk utdanning	22
3.8.1 Norsk kunnskaper	24

1. Innledning

Helsedirektoratet har utarbeidet nytt rundskriv om organisering og gjennomføring av turnustjenesten for fysioterapeuter. Disse avløser rundskriv IS-7/2013. Rundskrivet er oppdatert blant annet som følge av omorganisering i statlig helseforvaltning og ny struktur for fylkesmannsembetene. Fra 1. januar 2019 innføres ny struktur for fylkesmannsembetene med sammenslåing til større embeter. For mer informasjon se <https://www.fylkesmannen.no/>

Helsedirektoratet er i dag autorisasjonsmyndighet og fatter vedtak om turnustjenesten. Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten (Helseklage) er klageinstans for slike vedtak. Fylkesmennene er delegert myndighet i henhold til forskrift om praktisk tjeneste (turnustjeneste), se nærmere om dette i kapittel 2. Administreringsordningen og faglig innhold i turnustjenesten videreføres i hovedsak som tidligere. Det er foretatt noen endringer i kapittel 3.6 om ventelisteordningen, samt i kapittel 3.3. om særplass.

1.2 Lovgrunnlag

Turnustjenesten for fysioterapeuter er regulert av forskrift av 9. september 2009 nr. 1175 om praktisk tjeneste (turnustjeneste) for å få autorisasjon som fysioterapeut¹. Forskriften er gitt med hjemmel i lov av 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell (helsepersonelloven) § 48 a tredje ledd, lov av 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester (helse- og omsorgstjenesteloven) § 8-1 og § 12-5 og lov av 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten (spesialisthelsetjenesteloven) § 3-5. I Norge er godkjent turnustjeneste obligatorisk for å få autorisasjon som fysioterapeut.

1.3 Formål med og innhold i turnustjenesten

Formålet med praktisk tjeneste er at turnusfysioterapeuten ved å arbeide under veiledning, opplæring og supervisjon skal få nødvendig erfaring og tilegne seg ferdigheter for selvstendig å kunne utføre faglig forsvarlig virksomhet som fysioterapeut, jf. forskrift om praktisk tjeneste for fysioterapeuter § 1.

Tjenesten skal bidra til å utvikle faglige ferdigheter, selvstendig yrkesutøvelse, gode arbeidsvaner med hensyn til pasientkontakt, samarbeid med andre yrkesgrupper og kommunikasjon med andre deler av helsetjenesten. Det faglige innholdet i turnustjenesten bygger på kunnskap og ferdigheter som en nyutdannet bachelor i fysioterapi forventes å ha etter bestått eksamen, jf. Forskrift av 06.09.2017 nr. 1353 om felles rammeplan for helse- og

---

¹ Korttittel: Forskrift om turnustjeneste for fysioterapeuter

sosialfagutdanninger og nasjonale retningslinjer for fysioterapeututdanningen som skal fastsettes i 2019.

Turnustjeneste i kommunal helse- og omsorgstjeneste

Turnustjeneste i den kommunale helse- og omsorgstjenesten skal gi turnusfysioterapeuten bred praktisk arbeidserfaring fra de prioriterte arbeidsområdene i kommunens fysioterapitjeneste og kjennskap til kommunens øvrige prioriteringer, arbeids- og ansvarsområder og relevante samarbeidspartnere.

Tjenesten skal gi erfaring, slik at turnusfysioterapeuten etter fullført tjeneste i den kommunale helse- og omsorgstjenesten:

- kan opptre korrekt og kommunisere med pasient, pårørende og samarbeidende personell i helsetjenesten (helsefremmende og forebyggende virksomhet, kurative tjenester, rehabilitering, og omsorgstjenester), øvrige samarbeidspartnere i kommunen og i andre etater,
- kan utføre arbeidsoppgaver i helsestasjons- og skolehelsetjenesten som fysioterapeut med bachelorutdanning kan ivareta,
- kan utføre relevante undersøkelser av barn, voksne og eldre, vurdere indikasjoner og kontraindikasjoner for behandling, planlegge, gjennomføre, evaluere og justere behandlingsopplegg i henhold til målsetting og pasientenes respons på behandling,
- kan samarbeide med pasient, pårørende, annet helsepersonell og etater i planlegging, gjennomføring og evaluering av habiliterings-/rehabiliteringsprosesser
- kan vurdere behov for tekniske hjelpemidler og har deltatt i anskaffelse og utprøving, og oppfølging av pasienter som benytter tekniske hjelpemidler,
- kan gi en kort og dekkende presentasjon (rapport) av pasientens sykehistorie og tilstand til kolleger og øvrig helsepersonell,
- kan gi pasient og pårørende adekvat informasjon,
- kan utføre journal-, epikrise- og annet dokumentasjonsarbeid på tilfredsstillende måte, herunder bruk av ulike aktuelle skjemaer, og formidle informasjon til samarbeidspartnere i kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten,
- har kjennskap til lover og regler som styrer fysioterapeutenes virksomhet i kommunehelsetjenesten, styringssystemet og virksomhetens systematiske arbeid med kvalitetsforbedring.

Turnustjeneste i spesialisthelsetjenesten

Turnustjeneste i spesialisthelsetjenesten utføres ved somatisk og/eller psykiatrisk enhet/avdeling. Der forholdene ligger til rette for det, kan turnustjenesten eventuelt deles mellom to avdelinger med tre måneder på hver avdeling. Rehabiliteringsinstitusjoner som har avtale med regionalt helseforetak kan etter særskilt vurdering, benyttes som turnussted dersom tjenesten tilsvarende annen turnustjeneste i spesialisthelsetjenesten.

Tjenesten skal gi erfaring som gjør at turnusfysioterapeuten etter fullført turnustjenesten i spesialisthelsetjenesten

- kan opptre korrekt og kommunisere med pasient, pårørende og samarbeidende personell,
- kan foreta relevante undersøkelser av pasientene, og på grunnlag av opplysninger om diagnose, sykehistorie og status vurdere indikasjoner og kontraindikasjoner for behandling, planlegge, gjennomføre, evaluere og justere behandling og tiltak,
- kan gi pasient og pårørende adekvat informasjon,
- kan samarbeide med pasient, evt. pårørende, annet helsepersonell og etater i planlegging, gjennomføring og evaluering av habiliterings-/rehabiliteringsprosesser

- kan gi en kort og dekkende presentasjon (rapport) av pasienten sykehistorie og tilstand til kolleger og øvrig helsepersonell,
- kan utføre journal-, epikrise- og annet dokumentasjonsarbeid på tilfredsstillende måte, herunder bruk av ulike aktuelle skjemaer, og formidle informasjon til samarbeidspartnere i kommunehelsetjenesten,
- har kjennskap til lover og regler som styrer fysioterapeutenes virksomhet i spesialisthelsetjenesten, styringssystemet og virksomhetens systematiske arbeid med kvalitetsforbedring.

1.4 Turnuslisens og autorisasjon

Helsedirektoratet innvilger turnuslisens som fysioterapeut med hjemmel i forskrift om turnustjeneste for fysioterapeuter § 4 jf. lov av 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell mv (helsepersonelloven) § 49.

Turnusfysioterapeuten kan ikke påbegynne turnustjenesten før turnuslisens foreligger.

Turnusfysioterapeuten har en selvstendig plikt til å sørge for at gyldig lisens foreligger før oppstart av tjenesten/arbeidsforholdet.

Lisens

Turnuslisensen gir kun anledning til å utføre virksomhet som fysioterapeut på godkjent turnussted.

Turnuslisens gir ikke anledning til å utføre annen virksomhet enn som turnusfysioterapeut i turnusåret.

Under forutsetning av at turnustjenesten blir anbefalt godkjent av det enkelte turnusstedet, vil lisensen vare i perioden fra turnustjenestens slutt til autorisasjon er gitt, men ikke lenger enn to måneder etter avsluttet turnustjeneste. Formålet med dette er å skape en smidig overgang til ordinært arbeid som autorisert fysioterapeut.

Autorisasjon

Etter fullført turnustjeneste er turnusfysioterapeuten selv ansvarlig for å søke om autorisasjon som fysioterapeut. Turnusfysioterapeuter må godtgjøre at tjenesten, seks måneder i spesialisthelsetjenesten og seks måneder i kommunal helse- og omsorgstjeneste er tilfredsstillende utført.

Ved søknad om autorisasjon skal utfylt og underskrevet bevitnelseskjema vedlegges søknaden. Bevitnelseskjema lastes ned fra nettsiden til Helsedirektoratet.

Fysioterapeut som er ansvarlig for tjenesten og veileder, både i spesialisthelsetjenesten og i den kommunale helse- og omsorgstjenesten, skal attestere på om tjenesten er tilfredsstillende gjennomført og om tjenesten anbefales godkjent, jf. forskrift om turnustjeneste for turnusfysioterapeuter § 13.

Søknad om autorisasjon sendes Helsedirektoratet som utsteder autorisasjon på grunnlag av attestasjon for godkjent turnustjeneste, jf. helsepersonelloven § 48. Originalt bevitnelseskjema skal vedlegges søknaden om godkjenning.

2. Administrasjon av turnustjenesten – ansvar og oppgaver

2.1 Helsedirektoratet

Helsedirektoratet har det overordnede ansvaret for turnustjenesten. Helsedirektoratet innvilger lisens som turnusfysioterapeut og autorisasjon som fysioterapeut, samt vurderer om utenlandsk turnustjeneste kan gi fritak fra krav om turnustjeneste i spesialisthelsetjenesten, se kapittel 3.8. Helsedirektoratet har også myndighet til å gi pålegg til regionale helseforetak og kommuner om å opprette turnusplasser, jf. forskrift om turnustjeneste for fysioterapeuter § 11. Se for øvrig informasjon på <https://helsedirektoratet.no/> for nærmere informasjon om søknad om autorisasjon mv.

2.2 Helseklage

Helseklage er klageinstans på enkeltvedtak knyttet til turnustjenesten. For mer informasjon om Helseklage, se <https://helseklage.no/>

2.3 Fylkesmennene

2.3.1 Fylkesmannen

Fylkesmannen er delegert myndighet til å framskaffe og godkjenne turnusplasser, jf. forskrift om turnustjenesten for fysioterapeuter § 6 og § 10.

Turnusplassen blir godkjent for hver enkelt turnusfysioterapeut. Ved vurdering om turnusplassen kan godkjennes, legges det vekt på om turnusfysioterapeuten kan få allsidig erfaring innen fysioterapitjenestens arbeidsområder, erfaring fra tverrfaglig samarbeid og kjennskap til helse- omsorgstjenesten. Det er en forutsetning for godkjenning at turnusstedet har veileder som er autorisert fysioterapeut i Norge.

Fylkesmannen påser at bestemmelsene i turnusforskriften og retningslinjer for turnustjenesten overholdes.

Fylkesmannen samarbeider med regionansvarlig fylkesmann om å skaffe turnusplasser.

Innen en nærmere angitt tidsfrist sender fylkesmannen liste over tilgjengelige plasser i sin region det enkelte turnusåret til regionansvarlig fylkesmann.

Det skal om mulig tas sikte på mest mulig kontinuitet i tildeling av turnusfysioterapeuter til turnusstedene.

Fylkesmannen er kontaktinstans for turnusfysioterapeut og turnussted når spørsmål og/eller problemer oppstår. I tilfeller hvor turnusfysioterapeuten ikke synes å kunne gjennomføre turnustjenesten og tiltak på turnusstedet ikke fører frem, skal fylkesmannen motta en begrunnet melding om dette, jf. forskrift om praktisk tjeneste for fysioterapeuter § 14. Fylkesmannen skal umiddelbart motta melding dersom turnusstedet finner grunn til å ta turnusfysioterapeuten ut av tjeneste, jf. forskrift om turnustjeneste for fysioterapeuter § 14. Se også kapittel 2.6.4.

I tilfeller hvor den valgte/tildelte turnusplassen i fylket ikke kan benyttes, skal

fylkesmannen eventuelt i samarbeid med regionansvarlig fylkesmann, skaffe turnusfysioterapeuten annen turnusplass. Dette kan være annet sted i samme region eller landet for øvrig. Dersom fylkesmannen tildeler turnusfysioterapeuten annen turnusplass, skal regionsansvarlig fylkesmann informeres om dette.

Fylkesmannen holder kurs i offentlig helsearbeid for turnusfysioterapeuter som avtjener turnustjeneste i kommunale helse- og omsorgstjenester.

2.3.2 Regionansvarlig fylkesmann

Regionansvarlige fylkesmenn er etter forskrift om praktisk tjeneste for fysioterapeuter § 10 delegert myndighet til å skaffe turnusplasser i hver turnusregion og samarbeider med fylkesmennene og utdanningsinstitusjonene i regionen om administrasjon av turnustjenesten, se kapittel 3 for nærmere omtale av enkelte oppgaver.

Fylkesmannen med regionansvar koordinerer arbeidet og ivaretar kontakten mellom utdanningsinstitusjonene og fylkesmennene.

Turnusregion Nord omfatter Finnmark, Troms og Nordland. **Fylkesmannen i Troms og Finnmark** er regionansvarlig.

Turnusregion Midt-Vest omfatter Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal og Trøndelag. **Fylkesmannen i Vestland** er regionansvarlig.

Turnusregion Sør-Øst omfatter Oslo, Akershus, Østfold, Hedmark, Oppland, Vestfold, Buskerud, Telemark og Agder. **Fylkesmannen i Oslo og Viken** er regionansvarlig.

Fylkesmannen med regionansvar har hovedansvaret for å skaffe turnusplasser i turnusregionen, etter at utdanningsinstitusjonene og Helsedirektoratet har underrettet om behovet for plasser kommende turnusår. Den regionansvarlige fylkesmann samarbeider med de andre fylkesmennene i turnusregionen og de andre regionansvarlige fylkesmenn om å skaffe turnusplasser.

Innen utgangen av juni hvert år informerer fylkesmannen med regionansvar de regionale helseforetakene i regionen og fylkesmennene i aktuelle region om forventet behov for turnusplasser kommende år.

Fylkesmannen med regionansvar formidler liste/oversikt over hvilke navngitte turnusfysioterapeuter de enkelte turnusstedene skal motta, til fylkesmennene i sin region snarest mulig etter at valget er gjennomført og turnuskomiteen har sendt oversikt over hvem som har valgt hvilke turnusplasser.

Fylkesmannen med regionansvar skal snarest mulig informere fylkesmennene i sin region og de aktuelle turnusstedene dersom turnusfysioterapeuter etter avsluttende eksamener eller av andre grunner, ikke begynner i turnustjeneste som forutsatt.

Regionansvarlig fylkesmann er delegert myndighet til å behandle søknader om utsettelse av turnustjenesten og søknader om særplass, jf. forskrift om turnustjeneste for fysioterapeuter § 8 og § 9.

Dersom turnusfysioterapeuten søker om utsettelse etter valget av turnussteder, men før turnustjenesten begynner eller i løpet av første turnushalvår og turnusstedene tilhører

forskjellige regioner, behandler fylkesmannen med regionansvar for turnusstedet der vedkommende først skulle begynt/har begynt turnustjenesten, søknaden om utsettelse.

Regionansvarlig fylkesmann skal umiddelbart ha melding fra turnusstedet dersom turnusfysioterapeuten ikke møter til turnustjeneste henholdsvis 15. august og 15. februar, jf. forskrift om praktisk tjeneste for fysioterapeuter § 18. Regionansvarlig fylkesmann gir i slike tilfelle umiddelbart beskjed videre til den aktuelle fylkesmannen og til Helsedirektoratet.

De regionansvarlige fylkesmennene samarbeider om å skaffe nødvendig antall turnusplasser hvert år og samordner så langt som mulig dato for nummertrekning og for valg av turnusplasser, samt oversendelse av trekningslister til utdanningsinstitusjonene, jf forskriften § 12.

2.4. Mangel på turnussteder - pålegg

Ved mangel på turnusplasser i en turnusregion, skal overtallige plasser i de andre regionene benyttes. Dersom det likevel mangler turnusplasser, kan regionansvarlige fylkesmenn anmode Helsedirektoratet om å pålegge regionale helseforetak og kommuner å ta imot turnusfysioterapeuter. Regionale helseforetak og kommuner kan gis pålegg med hjemmel i forskrift om turnustjeneste for fysioterapeuter § 11. jf. spesialisthelsetjenesteloven § 3-5 og helse- og omsorgstjenesteloven § 8-1.

2.5 Utdanningsinstitusjonenes og turnuskomiteenes oppgaver

Utdanningsinstitusjonene ved turnuskomiteene administrerer nummertrekning som angir rekkefølgen for valget av plasser, jf. forskrift om turnustjenesten for fysioterapeuter § 12. Turnuskomiteen velges for hvert kull ved hver utdanningsinstitusjon. Komiteen består vanligvis av undervisningspersonell/ledelse ved utdanningsinstitusjonen og studentrepresentanter for vedkommende studentkull. En representant fra neste årskull kan delta som observatør.

De regionansvarlige fylkesmennenes arbeid med å skaffe turnusplasser hvert år forutsetter at de til enhver tid har informasjon om behovet for turnusplasser.

Ved studiestart, og innen **1. september**, underretter utdanningsinstitusjonene i Norge den regionansvarlige fylkesmannen om behovet for turnusplasser for det kommende turnusåret. Utdanningsinstitusjonene informerer deretter fortløpende regionansvarlig fylkesmann om eventuelle endringer i antall turnusfysioterapeuter.

Helsedirektoratet gir melding til utdanningsinstitusjonene om kandidater med fysioterapeututdanning fra utlandet som skal avtjene 12 måneders turnustjeneste i Norge. Disse kandidatene deltar i trekningen av nummerrekkefølge sammen med studentene ved utdanningsinstitusjonen i den regionen de er plassert i, se også kap.3.8.

De regionansvarlige fylkesmennene fastsetter dato for trekning av nummerrekkefølge. Utdanningsinstitusjonene administrerer nummertrekningen. Turnusfysioterapeutene trekker nummer én gang.

Dato for valg av turnusplasser fastsettes av utdanningsinstitusjonene/turnuskomiteene i samråd med den regionansvarlige fylkesmannen. Når utdanningsinstitusjonene i hver region får tilsendt liste over kombinasjoner av turnusplasser fra den regionansvarlige fylkesmannen,

administrerer utdanningsinstitusjonene/ turnuskomiteene valget av turnusplasser. Turnusfysioterapeuter som tilbakeføres etter å ha stått på venteliste i inntil 12 måneder uten å ha fått tilbud om turnusplass i ventetiden skal velge plass før de ordinære turnusfysioterapeutene, jf. for øvrig kapittel 3.6. om venteliste.

Valget av plasser er bindende. Innbyrdes bytte av plasser mellom turnusfysioterapeutene under eller etter valget er ikke tillatt.

Snarest mulig etter valget av turnusplasser sender utdanningsinstitusjonene skriftlig melding til regionansvarlig fylkesmann om hvilke navngitte turnusfysioterapeuter turnusstedene skal motta, samt hvilke navngitte turnusfysioterapeuter som ikke har fått turnusplass valget, jf. kapittel 3.6 om venteliste.

2.6 Turnusstedene

2.6.1 Plikt til å ta imot turnusfysioterapeuter, ansettelse, lønn og bolig

De regionale helseforetakene og kommunene plikter å sørge for at behovet for undervisning og opplæring av turnusfysioterapeuter dekkes, jf. lov av 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten mm (spesialisthelsetjenesteloven) § 3-5 og lov av 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester (helse- og omsorgstjenesteloven) § 8-1 og § 13-2 og forskrift om turnustjeneste for fysioterapeuter §§ 13 - 17.

Turnussteder plikter å ta imot turnusfysioterapeuter som har valgt eller får tildelt turnussted, og skal påse at turnusfysioterapeuten har gyldig turnuslisens.

Turnusstedet skal tilrettelegge for og påse at turnusfysioterapeutenes tjeneste utføres i samsvar med gjeldende regelverk for turnustjenesten, jf. forskrift om turnustjenesten for fysioterapeuter § 13 og gjeldende retningslinjer for turnustjenesten.

Leder for fysioterapitjenesten har ansvar for at informasjon om turnustjenesten og det faglige innhold i denne gjøres kjent for annet personell på tjenestestedet. Han/hun har også ansvar for at veileders arbeidsoppgaver organiseres slik at det gis nødvendig tid og rom til å ivareta veiledningsfunksjonen gjennom hele turnusperioden og for at turnustjenestens innhold samsvarer med retningslinjene

Arbeidsgiver har ansvar for å foreta en konkret vurdering av om det aktuelle arbeidsområdet og oppgavene innebærer at det skal kreves politiattest. Det vises til bestemmelsene i helsepersonelloven § 20 a, spesialisthelsetjenesteloven § 3-17 og helse- og omsorgstjenesteloven § 5-4.

Hvert turnussted anbefales å sende en skriftlig orientering til turnusfysioterapeuten ca. to måneder før tiltredelsesdato. Orienteringen bør omfatte relevante faglige, praktiske og sosiale forhold ved turnusstedet. Det bør framgå hvem som skal være veileder under turnustjenesten.

Så langt det er praktisk mulig og hensiktsmessig bør turnusfysioterapeuten gis anledning til å delta på relevante interne kurs, møter og undervisning på linje med øvrige ansatte fysioterapeuter.

Turnusstedet kan ikke stille krav om at turnusfysioterapeuten har sertifikat eller disponerer bil. Turnusstedet skal stille nødvendig lokaler, utstyr og hjelpepersonell til disposisjon for

turnusfysioterapeutens virksomhet. Turnusfysioterapeuten skal ha lokaler samme sted som fysioterapeuten som har det faglige ansvaret for turnusfysioterapeuten. Arbeidsgiver skal skaffe turnusfysioterapeuten bolig til vanlig leie.

Turnusstedet har arbeidsgiveransvaret for turnusfysioterapeutene som er midlertidig ansatt og mottar fast lønn. Arbeidslivets lovgiving og tariffestede bestemmelser, herunder lønns- og arbeidsvilkår, gjelder for turnusfysioterapeuter. Turnusfysioterapeuten skal følge vanlig arbeidstid for fysioterapeutene på tjenestestedet. Turnusfysioterapeutene kan delta i behandling av pasienter eller annen fysioterapivirksomhet utenom ordinær arbeidstid i tjenestestedets regi, dersom vilkåret om veiledning og supervisjon kan oppfylles. Det er ikke anledning til selvstendig næringsvirksomhet som fysioterapeut i turnusåret.

Turnusfysioterapeuter i kommunal helse- og omsorgstjeneste skal være ansatt av kommunen, selv om den som er veileder for turnusfysioterapeuten er privatpraktiserende og turnustjenesten delvis blir utført ved et fysikalsk institutt.

Kommunen mottar fastlønnstilskudd for turnusfysioterapeutstillingen slik som for andre fastlønnstillinger for fysioterapeuter, jf. [forskrift av 25. mai 2001 nr. 542 om fastlønnstilskudd til delvis dekning av kommunens utgifter til fysioterapitjenesten](#).

Fastlønnstilskuddet fastsettes av Helse- og omsorgsdepartementet og skal dekke en del av kommunens lønnsutgifter til ansatte fysioterapeuter. Det skal derfor ikke sendes regning til HELFO <https://helfo.no/> for behandling som turnusfysioterapeutene utfører.

I tilfelle det oppstår problemer eller situasjoner som ikke blir løst ved tiltak turnusstedet iverksetter, skal dette tas opp med fylkesmannen i tjenestefylket, se kapittel 2.6.4.

Dersom turnusfysioterapeuten ikke møter til praktisk tjeneste (15. august eller 15. februar) skal regionansvarlig fylkesmann straks ha melding om dette, jf. forskrift om praktisk tjeneste for fysioterapeuter § 18.

2.6.2 Veiledning og supervisjon

Hver turnusfysioterapeut skal arbeide under faglig veiledning og supervisjon av fysioterapeut som har autorisasjon i Norge. Turnusveileder skal arbeide på samme arbeidssted som turnusfysioterapeuten. Både fysioterapeuter på fast lønn og med avtale med kommunen om driftstilskudd kan ha det faglige ansvar for turnusfysioterapeuten. For fysioterapeuter på fast lønn er veiledning, overoppsyn og undervisning av turnusfysioterapeuter en tjenesteplikt. I de tilfeller veileder har kommunal avtale om privat praksis, skal det gis kompensasjon som forutsettes å dekke utgifter til leie av lokaler og utstyr for turnusfysioterapeuten, samt merarbeid i forbindelse med veiledning mv. Kompensasjonen fastsettes ut fra reelt utgiftsnivå ved avtale mellom kommunen og vedkommende privatpraktiserende fysioterapeut.

Veileder har ansvaret for at det settes av tid til planlagt veiledning gjennom hele turnusperioden. Behovet for veiledning kan endre karakter underveis. Mens de konkrete fysioterapiferdigheter kan være i fokus til å begynne med, kan refleksjoner om faglige og etiske utfordringer bli viktigere etter hvert.

Arbeidsbelastningen skal tilpasses turnusfysioterapeutens behov for forberedelse til oppgavene. Det forutsettes at både turnusfysioterapeut og veileder sammen vurderer, og ved behov, justerer innhold og omfang på avtalte arbeidsoppgaver og rutiner for

veiledning.

Veiledning

Med veiledning menes oppfølging som turnusfysioterapeuten får av den personlig oppnevnte veilederen. Veiledning skal bidra til refleksjon og bevisstgjøring av egen yrkesutøvelse og vil derfor være et viktig virkemiddel for å oppnå formålet med turnustjenesten. Veiledningen må ta utgangspunkt i den praksis turnusfysioterapeuten utfører og foregå i en dialogform. Grunnlaget for veiledning kan være et konkret tiltak hvor begrunnelse for handling blir utdypet, eller det kan være etiske og/eller personlige problemstillinger i tilknytning til fagutøvelse og fysioterapeutens roller i forhold til disse. Veileder skal bidra til turnusfysioterapeutens refleksjon over egen faglig adferd og de verdier og holdninger som ligger til grunn for denne.

Supervisjon

Med supervisjon menes overoppsyn med turnusfysioterapeutens ferdigheter og fagutøvelse i de konkrete arbeidsoppgavene. Supervisjon innebærer også instruksjon og rådgivning. Supervisjon skal ivaretas av veileder, eventuelt en annen fysioterapeut i dennes sted, som oppholder seg i rimelig nærhet i eller ved tjenestestedet. Ved fysioterapivirksomhet i pasientens hjem eller i vakt på kvelds- og nattetid eller i helger, er overoppsyn å forstå slik at turnusfysioterapeuten må ha mulighet for konsultasjon, eventuelt tilkalling av veileder eller stedfortreder for veileder.

2.6.3 Plan for turnustjenesten og evaluering

Ved starten av turnusperioden skal veileder og turnusfysioterapeut i fellesskap sette opp en skriftlig plan over hva turnustjenesten skal inneholde. Planen skal bidra til å oppnå formålet med tjenesten, gjensidig avklaring av forventninger og forutsigbarhet for turnusfysioterapeut og veileder.

Regelmessig evaluering er nødvendig for tidligst mulig å fange opp eventuelle behov for annen tilrettelegging av tjenesten, oppfølging av turnusfysioterapeuten og om det oppstår problemer med gjennomføring av turnustjenesten. Dersom det oppstår problemer, eventuelt om turnusstedet tar turnusfysioterapeuten ut av tjeneste, følges saksgang som omtalt i kapittel 2.6.4.

Det er viktig at turnusfysioterapeut og veileder gjensidig vurderer og tidligst mulig tar opp eventuelle problemer i tilknytning til turnustjenesten. Dette gjelder både turnusfysioterapeutens skikkethet og arbeid, eventuelle uheldige forhold på turnusstedet og/eller ved veiledningen.

Veileder må sette av tilstrekkelig tid med turnusfysioterapeuten slik at de sammen kan foreta en utdypet evaluering av turnustjenesten. Det anbefales at slike evalueringsmøter foregår annenhver måned i turnusperioden. Det skal foretas en sluttevaluering. Evalueringsmøtene skal etterfølges av et skriftlig referat. Turnusfysioterapeuten skal få uttale seg før endelig referat fra samtalen utformes (med eventuelle merknader om divergerende oppfatninger).

Evalueringen underveis og ved slutten av hver periode er en del av grunnlaget for attestasjon på tilfredsstillende utført tjeneste og tilråding om tjenesten anbefales godkjent.

Det anbefales at evalueringene er skriftlige og at dokumentene undertegnes av turnusfysioterapeut og veileder. Turnusfysioterapeuten skal ha egen kopi av evalueringene.

2.6.4 Problemer med gjennomføring av turnustjenesten

Dersom det avdekkes at turnusfysioterapeuten ikke klarer å gjennomføre tjenesten i samsvar med gjeldende regelverk eller synes å mangle forutsetninger for å ivareta de oppgaver som forventes og/eller ikke utøver faglig forsvarlig virksomhet, jf. kapittel 1.1 og 2.7.1, skal veileder umiddelbart ta dette opp med turnusfysioterapeuten og informere leder for fysioterapitjenesten. Det skal dokumenteres skriftlig at forholdet/forholdene er tatt opp med turnusfysioterapeuten og at leder for fysioterapitjenesten er informert. Det forutsettes at turnusstedet ut fra situasjonen i det enkelte tilfellet søker å legge forholdene til rette og løse de oppståtte problemene slik at tjenesten likevel kan gjennomføres, jf. forskrift om turnustjeneste for fysioterapeuter § 14. Hva som forventes rettet opp/forbedret og hvilke tiltak som iverksettes, inklusive eventuelle endringer i plan for turnustjenesten, skal være skriftlig dokumentert og legges til grunn i den videre oppfølgingen av turnusfysioterapeuten og evalueringen av utført tjeneste.

Turnusfysioterapeuten skal gis anledning å gi en skriftlig uttalelse. Dokumentet som viser at forholdene er tatt opp med turnusfysioterapeuten og lederen for fysioterapitjenesten, at turnusfysioterapeuten har uttalt seg, hva som forventes og hvilke tiltak som iverksettes, skal dateres og signeres av turnusfysioterapeut og veileder.

Dersom de tiltakene turnusstedet iverksetter ikke er tilstrekkelige eller om turnussted og turnusfysioterapeut er uenige om de faktiske forholdene skal tjenestestedet snarest mulig gi en begrunnet melding til fylkesmannen i tjenestefylket, jf. forskrift om turnustjeneste for fysioterapeuter § 14. Henvendelsen til fylkesmannen må gjøres skriftlig.

Turnusfysioterapeuten skal på forhånd gjøres kjent med at fylkesmannen i tjenestefylket blir kontaktet. Dersom turnusfysioterapeuten ønsker det, skal han/hun få anledning til å gi sin framstilling av saken.

Ved behov vil fylkesmannen i tjenestefylket innhente ytterligere dokumentasjon for å få belyst saken. Fylkesmannen vil, eventuelt ved kontakt og samråd med regionansvarlig fylkesmann, vurdere hvilke tiltak som kan bidra til at tjenesten kan gjennomføres. Avhengig av sakens karakter, kan det være at turnustjenesten ikke kan anbefales godkjent.

Turnusfysioterapeuten tas ut av tjeneste

I spesielle situasjoner kan det være aktuelt å ta turnusfysioterapeuten ut av tjeneste inntil saken er nærmere avklart. Arbeidsgiver kan ta vedkommende ut av tjeneste, jf. forskrift om turnustjeneste for fysioterapeuter § 14 andre ledd. Turnusstedet skal umiddelbart gi melding til fylkesmannen i tjenestefylket om at turnusfysioterapeuten er tatt ut av tjeneste.

Det forutsettes at det i slike tilfelle er et tett samarbeid mellom tjenestestedet, fylkesmannen og Helsedirektoratet. Fylkesmannen skal sørge for at turnusfysioterapeuten får tilbud om samtale og oppfølging. Det kan i enkelte tilfeller være aktuelt å trekke tilbake turnuslisensen ved omgjøringsvedtak ettersom betingelsene for å inneha lisensen ikke lenger er tilstede, jf. forvaltningsloven § 35 siste ledd.

Turnustjenesten anbefales ikke godkjent

Forhold som kan medføre at tjenesten ikke kan anbefales godkjent er for eksempel:

- Mangelfull kyndighet (mangelfulle faglige kunnskaper eller ferdigheter) for å utføre arbeidsoppgavene i samsvar med krav til faglig forsvarlig virksomhet.

- Forhold ved turnusfysioterapeutens adferd, personlighet eller lignende som gjør at vedkommende ikke anses egnet/skikket til å utøve virksomhet som fysioterapeut, jf. helsepersonelloven § 4 og § 57.
- Stort fravær i turnustjenesten.

Dersom bevitnelse på tilfredsstillende utført turnustjeneste ikke kan gis, skal turnusstedet gi skriftlig begrunnet melding om dette til Helsedirektoratet, jf. forskrift om turnustjeneste for fysioterapeuter § 13. Turnusfysioterapeuten skal alltid gis anledning til å uttale seg og når saken oversendes til Helsedirektoratet skal denne uttalelsen vedlegges.

Helsedirektoratet fatter vedtak i det enkelte tilfellet om hvilke tiltak som skal iverksettes. Det kan for eksempel være at det skal legges til rette for ytterligere turnustjeneste og/eller at turnusfysioterapeuten må skaffe seg kompetanse på nærmere definerte områder før vedkommende kan fullføre turnustjenesten. I spesielle tilfeller kan det være aktuelt å trekke tilbake turnuslisens dersom vedkommende tas ut av tjenesten eller ikke kan anses skikket for lisens inntil videre, jf. forvaltningsloven § 35 siste ledd og helsepersonelloven § 49 første ledd.

Vedtak om underkjennelse av turnustjenesten og avslag på forlenget turnuslisens er enkeltvedtak som kan påklages til Helseklage. Klage sendes til Helsedirektoratet som kan omgjøre sitt eget vedtak eller oversende klagen til Helseklage. Klagefristen er tre uker fra vedtaket er mottatt.

Suspensjon og tilbakekall av lisens

Dersom det er grunn til å tro at vilkårene for tilbakekall av turnuslisens er tilstede og turnusfysioterapeuten anses å være til fare for sikkerheten i helsetjenesten kan Statens helsetilsyn suspendere lisens inntil det er tatt endelig beslutning i saken, jf. helsepersonelloven § 58. I slike tilfeller skal turnusstedet umiddelbart gi melding til fylkesmannen i tjenestefylket.

Statens helsetilsyn kan tilbakekalle turnuslisens etter helsepersonelloven § 57 dersom turnusfysioterapeuten er uegnet til å utøve yrket forsvarlig på grunn av mangelfull kyndighet og eller manglende egnethet eller skikkethet for yrket. I tilfelle det stilles spørsmål om turnusfysioterapeutens egnethet eller skikkethet for yrket er det for eksempel på grunn av forhold ved vedkommende sin adferd, helsetilstand og personlige egenskaper mv.

Helsedirektoratet har også myndighet til å tilbakekalle lisens i tilfeller hvor turnustjenesten blir underkjent som følge av "tilbakekallsgrunner", jf. helsepersonelloven § 53 annet ledd.

Etter helsepersonelloven § 48 a andre ledd bokstav b) er det et vilkår for å få autorisasjon at man "ikke er uegnet for yrket". Helsepersonelloven § 57 om tilbakekall av autorisasjon, lisens eller spesialistgodkjenning angir forhold som begrunner at helsepersonell er "uegnet for yrket". Statens helsepersonellnemnd har uttalt at spørsmålet om nektelse av autorisasjon etter helsepersonelloven § 48 og § 53 i hovedsak skal vurderes på samme måte som tilbakekall etter § 57. Det vil si at listen for når noen skal anses uegnet i hovedsak er parallell i de to typer saker.

2.7 Turnusfysioterapeutene

2.7.1 Turnusfysioterapeutenes plikter

Umiddelbart etter valget av plasser **skal** turnusfysioterapeutene ta kontakt med turnusstedene for nærmere informasjon og avklaring av praktiske forhold i forbindelse med turnustjenesten. For turnusfysioterapeuter som kommer på venteliste, se retningslinjenes kapittel 3.6.

Turnusfysioterapeuten er selv ansvarlig for at turnuslisens foreligger før han eller hun begynner i turnustjeneste.

Turnusfysioterapeutene plikter å utføre arbeidet i samsvar med krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp som kan forventes ut fra helsepersonellens kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjon for øvrig, jf. helsepersonelloven § 4. Det kreves at turnusfysioterapeuten kan samhandle og samarbeide med annet helsepersonell, og kommunisere muntlig med pasienter og pårørende, jf. pasientrettighetsloven kapittel 3 og § 4-1, og vise respekt for pasienter og pårørende. Det kreves også at turnusfysioterapeuten har selvinnsikt til å kjenne sine egne styrker og svakheter, kan samarbeide og kommunisere med sine kolleger, be om assistanse fra annet helsepersonell eller henvise pasienten videre. Turnusfysioterapeuten skal opptre innen rammene for sin kompetanse og har plikt til å søke bistand når dette er nødvendig.

Turnusfysioterapeutene har oppmøteplikt på turnusstedet, jf. forskrift om turnustjeneste for fysioterapeuter § 18. Hvis turnusfysioterapeuten har deltatt i valget og ikke møter opp ved turnusstart, stiller vedkommende sist ved neste års fordeling av plasser.

2.7.2 Ferie, flyttedager og fravær

Ferielovens bestemmelser gjelder for turnusfysioterapeuter som for andre arbeidstakere. Ferien bør fortrinnsvis fordeles likt på hvert halvår/tjenestested i løpet av turnusåret som består av seks måneders tjeneste i kommunalhelse- og omsorgstjeneste og seks måneders tjeneste i spesialisthelsetjenesten.

Turnustjenesten kan godkjennes med inntil fire ukers dokumentert fravær pga. av sykdom og/eller andre særlige forhold, jf. gjeldende lover og avtaler som regulerer arbeidstakerforhold. For eksempel vil fravær i forbindelse med amming godtas som del av dette, jf. arbeidsmiljølovens § 12-8. Inntil fire ukers fravær grunnet sykdom eller andre særlige forhold innebærer ikke at turnusfysioterapeuten kan planlegge sin turnustjeneste som om dette er en rettighet. Fravær ut over fire uker (20 arbeidsdager) må tas igjen.

Inntil to flyttedager i forbindelse med flytting mellom to turnussteder regnes ikke som fravær i turnustjenesten. Arbeidsgiver på tjenestestedet turnusfysioterapeuten flytter fra, bør tilrettelegge for at dette gjennomføres på hensiktsmessig måte.

Det forutsettes at turnusfysioterapeutene deltar på fylkesmannens kurs i offentlig helsearbeid. Arbeidsgiver sørger for at turnusfysioterapeutene deltar på kurset som en del av sine arbeidsoppgaver. Deltakelse på kurset skal ikke regnes som fravær.

Turnusfysioterapeuter som skal utføre turnustjeneste, kan etter søknad få utsatt pålagt tjeneste i Forsvaret, herunder repetisjons- og heimevernstjeneste. Turnusfysioterapeuten må selv søke til Forsvarets personell og vernepliktsenter: <https://forsvaret.no/organisasjon/forsvarets->

[personell-og-vernepliktsenter](#). Bekreftelse på turnustjenesten med presisering av oppmøteplikten på turnusstedet vedlegges søknaden. Fravær i turnustjenesten for å delta på repetisjons- eller heimevernstjeneste regnes ikke som ”fravær grunnet andre særlige forhold”. Turnusfysioterapeuter som (frivillig) tjenestegjør i Forsvaret i turnustiden, må gjennomføre resterende del av turnustjenesten før autorisasjon blir gitt.

For øvrig gjelder arbeidslivets lovgivning og tariffestede bestemmelser.

Alt fravær skal dokumenteres på bevitnelseskjemaet som skal sendes Helsedirektoratet i forbindelse med søknad om autorisasjon, jf. kapittel 1.2.

2.7.3 Tilskudd til dekning av reise- og flytteutgifter

Ved reise for å utføre turnustjeneste i spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten ytes tilskudd til delvis dekning av reise-/flytteutgifter. Helsedirektoratet administrerer og utbetaler tilskudd til reise- og flytteutgifter for turnusfysioterapeuter. For nærmere informasjon om dekning av reise- og flytteutgifter, se <https://www.helsedirektoratet.no/tilskudd/turnus-for-leger-og-fysioterapeuter--reise-og-flytteutgifter>

2.7.4 Evaluering av turnusstedet

Ved slutten av hver tjenesteperiode gir turnusfysioterapeuten en evaluering av turnusstedet på evalueringsskjema. Evalueringsskjemaet sendes fylkesmannen i tjenestefylket med kopi til tjenestestedet. Evalueringsskjemaet er primært et verktøy for fylkesmannen. Opplysningene er av betydning i forbindelse med videre tilrettelegging av turnustjenesten. Om turnusstedet ikke har skjemaet, kan dette lastes ned fra fylkesmennenes nettsider fra <https://www.fylkesmannen.no>. Skjemaet finnes på nettsiden til de regionansvarlige fylkesmennene og enkelte andre fylkesmenn. Det anbefales at turnusstedet får kopi av skjemaet som sendes fylkesmannen i tjenestefylket etter avsluttet tjeneste hvert halvår.

2.7.5 Saksgang ved problemer med turnusstedet

Dersom turnusfysioterapeuten mener at forholdene på tjenestestedet eller innholdet i tjenesten i særlig grad avviker fra retningslinjene og dette på tross av anmodning ikke er bedret eller rettet opp, skal turnusfysioterapeuten kontakte fylkesmannen i tjenestefylke.. Hvis forholdene på tjenestestedet ikke kan utbedres med bistand fra fylkesmannen, eventuelt i samråd med regionansvarlig fylkesmann, kan det være nødvendig å tildele turnusfysioterapeuten en annen turnusplass. Om det ikke er tilgjengelig turnusplass i fylket, kontaktes regionansvarlig fylkesmann som sørger for at turnusfysioterapeuten så snart som mulig får tildelt ny turnusplass, jf. kapittel 2.6.4.

3. Valg og tildeling av turnusplasser - spesielle forhold

3.1 Oppstarttidspunkt for turnustjenesten

Oppstart av turnustjenesten for fysioterapeuter skjer én gang i året, dvs. i august. Studenter med forsinket studieprogresjon og studenter som ikke består avsluttende eksamener, eller ikke består kontinuasjonseksamen før turnusstart 15. august må vente til august året etter for å påbegynne turnustjenesten. Disse kandidatene velger turnusplass sammen med neste års turnuskull i henhold til omregnet trekningsnummer.

For turnusfysioterapeuter som søker om utsettelse av turnustjenesten i 6 måneder på grunn av svangerskaps-/foreldrepermisjon vil det ut fra likestillingshensyn kunne være mulig å påbegynne turnustjenesten fra 15. februar, jf. Kapittel 3.4.

For ventelistekandidater som tildeles halvårs plass, vil turnustjenesten også kunne starte fra 15. februar, jf. kapittel 3.6.

3.2 Bytte av region

Turnusfysioterapeuter ved utdanningsinstitusjon i Norge har anledning til å bytte region med turnusfysioterapeut fra en annen region for gjennomføring av turnustjeneste. Avtalen om bytte foregår én til én. Avtale om bytte av region administreres **ikke** av utdanningsinstitusjonen/turnuskomiteen.

Avtalen om bytte av region må gjøres **før** nummertrekning. Turnusfysioterapeutene som inngår slik avtale, er selv ansvarlige for å gi en skriftlig melding om byttet til de utdanningsinstitusjonene/turnuskomiteene og regionansvarlige fylkesmenn som dette angår. Når avtalen om å bytte region er inngått, er denne bindende for de aktuelle turnusfysioterapeutene.

3.3 Sær plass

Enhver plikter å søke å legge forholdene slik til rette at turnustjenesten kan gjennomføres uten tildeling av sær plass.

Turnusfysioterapeuter med særlige behov eller som er i en spesiell situasjon kan søke om å få utføre turnustjenesten et bestemt sted. Vilkår for å få tildelt sær plass går frem av forskrift om turnustjenesten for fysioterapeuter § 9. Søknad om sær plass sendes til regionansvarlig fylkesmann som har delegert myndighet til å fatte vedtak etter forskrift om praktisk tjeneste for fysioterapeuter § 9. Behovet for sær plass må begrunnes og dokumenteres i søknaden.

Etter § 9 d kan det etter en helhetsvurdering tildeles sær plass dersom det foreligger ”andre særlige grunner”. Slike grunner kan for eksempel være at turnusfysioterapeutens ektefelle, registrert partner, samboer eller barn har en alvorlig sykdom som tilsier at vedkommende vanskelig kan flytte eller klare seg alene. Bestemmelsen praktiseres strengt og det skal mye til for at det anses å foreligge ”andre særlige grunner”.

Turnusfysioterapeut som med overveiende sannsynlighet skal representere Norge i forestående internasjonale idrettsmesterskap som EM, VM eller OL, bør etter individuell vurdering kunne tildeles sær plass etter «andre særlige grunner». Søkeren må dokumentere at turnustjeneste et bestemt sted er nødvendig for å opprettholde prestasjonsnivå frem til deltagelse i slikt idrettsmesterskap. Uttalelse med begrunnelse for behovet for turnus plass et bestemt sted og dokumentasjon på søkerens prestasjoner på høyt nasjonalt og internasjonalt nivå skal både gis av Norges idrettsforbund v/Olympiatoppen og det aktuelle særforbundet. Landslags plass er i seg selv ikke tilstrekkelig grunn til å få tildelt sær plass.

Turnusfysioterapeut som har fått innvilget søknad om særplass deltar ikke i valget. Ut fra listen over tilgjengelige plasser i perioden tildeler regionansvarlig fylkesmann plass på eller i rimelig nærhet av stedet turnusfysioterapeuten har søkt om.

Det presiseres at følgende grunner enkeltvis eller sammen, ikke anses tilstrekkelig for innvilgelse av særplass:

- Ektefelles arbeids- og/eller utdanningsituasjon.
- Arbeids-, forsknings-, eller økonomiske forhold. Turnustjenesten regnes som hovedbeskjeftigelse.

Saksbehandlingen ved søknad om særplass

Regionansvarlig fylkesmann informerer innen 15. september hvert år utdanningsinstitusjonene/turnuskomiteene om tidsfrist for å søke om særplass. Søknad om særplass sendes sammen med relevant dokumentasjon til regionansvarlig fylkesmann innen fastsatt tidsfrist.

Vedtak om å tildele eller avslå søknad om særplass er enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Avslag kan påklages. Klagefristen er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage sendes regionansvarlig fylkesmann som kan gjøre om vedtaket eller sende klagen til Helseklage for endelig avgjørelse.

Dersom det på et senere tidspunkt (eventuelt under turnustjenesten) oppstår behov for særplass, sendes søknaden på samme måte til regionansvarlig fylkesmann.

Rådgivende særplassutvalg

For å bidra til at søknader om særplass blir behandlet mest mulig likt, er det opprettet et rådgivende særplassutvalg. Utvalget har ett medlem fra hver av de tre regionansvarlige fylkesmennene. Utvalget gir sin tilrådning i den enkelte søknad men fatter ikke beslutning i saker. Vedtaket treffes av den regionansvarlige fylkesmannen.

3.4 Utsettelse av hele eller deler av turnustjenesten

Turnustjenesten skal som hovedregel utføres i direkte tilknytning til bestått eksamen ved norsk utdanningsinstitusjon, jf. forskrift om turnustjeneste for fysioterapeuter § 7. Om særlige grunner foreligger, kan turnusfysioterapeuten søke regionansvarlig fylkesmann om utsettelse av turnustjenesten, jf. forskrift om turnustjenesten § 8. I den skriftlige søknaden skal behovet for utsettelse av turnustjenesten begrunnes og dokumenteres.

Særlige grunner kan for eksempel være:

- sykdom (egen sykdom eller i nærmeste familie; ektefelle, egne barn, foreldre).
- graviditet/fødselspermisjon

Vedtak om å innvilge eller avslå søknad om utsettelse er enkeltvedtak og kan påklages etter forvaltningsloven. Klage på vedtaket sendes regionansvarlig fylkesmann som kan gjøre om vedtaket eller sende klagen til Helseklage for endelig avgjørelse. Klagefristen er tre uker fra vedtaket er mottatt. Utsettelse er tidsbegrenset og kan som hovedregel gis for inntil to år.

Innvilges søknaden om utsettelse, skal regionansvarlig fylkesmann informere Helsedirektoratet. Dersom søknad om utsettelse innvilges etter valg av turnussted eller i løpet

av turnustjenesten, skal fylkesmannen i tjenestefylket og turnusstedet også informeres om dette.

Dersom søknad om utsettelse er innvilget, kan søkeren ikke utøve fysioterapi i Norge i utsettelsestiden.

Eventuell virksomhet som fysioterapeut i utlandet i løpet av perioden vedkommende har fått utsatt turnustjeneste i Norge, blir ikke godkjent som turnustjeneste, jf. forskrift om turnustjeneste for fysioterapeuter § 8.

For å begynne turnustjenesten igjen skal turnusfysioterapeuten i god tid før utsettelsestiden utløper kontakte regionansvarlig fylkesmann for å få tildelt turnussted. Turnusfysioterapeuten skal fortrinnsvis påbegynne/fullføre denne tjenesten fra samme datoer som er fastsatt for ordinær påbegynnelse av turnustjenesten.

Dersom turnusfysioterapeuten har valgt turnussteder og fått utsatt tjenesten grunnet fødselspermisjon, tilrettelegges det så langt som mulig for at vedkommende kan gjennomføre/fullføre turnustjenesten på de tidligere valgte turnusstedene.

3.5 Valg av turnussted

Utdanningsinstitusjonene/ turnuskomiteene forestår valget av turnussted etter følgende retningslinjer:

- Søknader om særplass skal være behandlet før den endelige listen over turnusplasser oversendes utdanningsinstitusjonene/turnuskomiteene fra regionansvarlig fylkesmann.
- Trekningsnummer trekkes *én* gang. For kandidater som har deltatt i nummertrekning og skal delta i valget påfølgende turnusår eller seinere, skal trekningsnummeret omregnes i forhold til størrelsen på kullet. Kandidatene velger plass på bakgrunn av trekningsnummer.
- Bytte av trekningsnummer og/eller turnusplasser er ikke tillatt.
- For kandidater på venteliste foretas ny trekning, se nærmere retningslinjer i kapittel 3.6 om venteliste.
- Valget av turnusplasser er bindende og listen som viser kandidatenes valg av turnusplasser oversendes regionansvarlige fylkesmann snarest mulig etter valget er gjennomført, jf. kapittel 2.4.
- Kandidater som ikke får turnusplass ved turnusvalget blir overført til venteliste, jf. kapittel 3.6.
- Turnusfysioterapeuter som har fått innvilget særplass tildeles turnusplass før ventelistekandidatene kan velge plass.

3.6 Venteliste

Venteliste oppstår når det er færre tilgjengelige helårs-turnusplasser enn antall turnusfysioterapeuter når valget ved alle utdanningsinstitusjonene gjennomføres. jf. forskrift om turnustjeneste for fysioterapeuter § 12.

Turnusfysioterapeuter som står på venteliste skal ikke vente lenger enn 12 måneder på å starte turnustjenesten. Ventetiden regnes fra oppstarttidspunktet for ordinær turnustjeneste (15. august hvert år). Turnusfysioterapeuter som har stått på venteliste i 12 måneder har plikt til å

ta den turnusplassen de velger ved det ordinære turnusvalget i det påfølgende året, jf. turnusforskriftens § 18.

Administrering

Fylkesmannen i Troms og Finnmark administrerer ventelisteordningen for turnusfysioterapeuter.

- Utdanningsinstitusjonene skal så snart som mulig etter valget sende skriftlig melding til regionansvarlig fylkesmann over hvilke navngitte turnusfysioterapeuter som ikke har fått turnusplass.
- De regionansvarlige fylkesmennene skal samle oversikt fra samtlige utdanningsinstitusjoner i sin region om hvilke turnusfysioterapeuter som ikke har fått turnusplass ved turnusvalget, og videresende denne til Fylkesmannen i Troms og Finnmark.
- Fylkesmannen i Troms og Finnmark foretar deretter en nummertrekning blant alle turnusfysioterapeutene, og det er dette nummeret som bestemmer hvilken plass turnusfysioterapeuten får på ventelisten. Fylkesmannen har ansvar for at nummerrekkefølgen blir gjort kjent for turnusfysioterapeutene. Dersom alle som kommer på venteliste er fra samme utdanningsinstitusjon, benyttes trekningsrekkefølgen fra utdanningsinstitusjonen som rekkefølge på ventelisten.
- Se <https://www.fylkesmannen.no/Troms/> for nærmere informasjon om ventelisteordningen.

Tilbud om og tildeling av turnusplasser til turnusfysioterapeuter på venteliste

- De regionansvarlige fylkesmennene skal fortløpende melde til Fylkesmannen i Troms og Finnmark om hel- og halvårs-turnusplasser som blir ledige, slik at plassene kan benyttes til turnusfysioterapeutene som står på venteliste i henhold til venteliste-trekningsnummer.
- Turnusfysioterapeuter på venteliste får tilbud om eventuelle ledige helårsplasser frem til turnusstart 15. august. Tilbud om helårs plass gis kun én gang til hver kandidat. Det er anledning til å avslå tilbudet om helårs plass. Turnusfysioterapeuten har likevel anledning til å ta imot tilbud om eventuell ledig halvårs plass etter retningslinjene nedenfor.
- Etter at helårs plasser er fordelt gis det tilbud om eventuelle ledige halvårs plasser. Tilbud om halvårs plasser gis frem til turnusstart. Det gis tilbud om halvårs plass kun én gang til hver kandidat.
- Ventelistekandidater som har takket ja til halvårs plass blir tilbakeført til sin opprinnelige turnusregion. Regionansvarlig fylkesmann tildeler (dvs. plasserer turnusfysioterapeuten på en bestemt turnusplass) det resterende halvåret uten unødig opphold. Den tildelte halvårs plass kan være fra én av de tre turnusregionene i landet.
- Turnusfysioterapeut som verken har mottatt helårs- eller halvårs plass blir stående på ventelisten. Turnusfysioterapeuten blir da tilbakeført til sin opprinnelige turnusregion for å delta i neste ordinære turnusplassvalg etter retningslinjene gitt nedenfor, se *Turnusfysioterapeuter på venteliste – neste ordinære valg*.

- Tildeling av turnusplasser skal skje skriftlig/ved e-post. Mottatt turnusplass skal bekreftes skriftlig/ved e-post. Fylkesmannen i Troms og Finnmark foretar tildelingen, og sørger for at regionansvarlig fylkesmann, fylkesmannen i tjenestefylket, tjenestestedet og Helsedirektoratet blir informert. Når turnusplass er tildelt, gjelder for øvrig bestemmelsene i dette rundskriv.

Turnusfysioterapeuter på venteliste - neste ordinære valg

Neste ordinære turnusplass-valg (påfølgende år) foregår i hver enkelt region på fastsatt dato, jf. retningslinjenes kapittel 2.5. Turnusfysioterapeuter som står på venteliste tilbakeføres til sin opprinnelige region.

1. Turnusfysioterapeuter på venteliste som ikke har fått tilbud om turnusplass i ventetiden:

Turnusfysioterapeuter på venteliste fra året før som ikke har fått tilbud om hel- eller halvårsplass i ventetiden flyttes foran og velger først ut fra sine opprinnelige trekningsnumre.

2. Turnusfysioterapeuter på venteliste som har fått tilbud og takket nei til turnusplass i ventetiden:

Valget gjennomføres på vanlig måte til det er nok turnusplasser igjen til antall turnusfysioterapeuter som har takket nei til tilbud om turnusplass. Ventelistekandidatene velger blant disse turnusplassene etter sitt opprinnelige trekningsnummer.

Tidspunkt for oppstart av turnustjeneste for turnusfysioterapeuter på venteliste

- For helårsplass skjer oppstart av turnustjenesten 15. august. For halvårsplass i kommune- eller spesialisthelsetjenesten kan oppstarttidspunktet være 15. august eller 15. februar
- Tjenestestedene kan ikke omdisponere ledige turnusplasser før etter henholdsvis 1. september og 1. mars hvert år.

3.7 Turnustjeneste i helseinstitusjon i utlandet

Turnustjenesten skal primært tas i Norge. Det er imidlertid anledning til å utføre 6 måneder av turnustjenesten i utlandet. Tjenesten i utlandet kan bare erstatte turnustjenesten i spesialisthelsetjenesten/sykehus, og bør utføres før turnustjenesten i kommunehelsetjenesten.

Turnusfysioterapeuter som søker om å få utføre turnustjeneste i utlandet skal delta i nummertrekningen.

Turnusfysioterapeuten må selv skaffe seg turnusplass i utlandet og søke om godkjenning av turnusplassen på forhånd. Søknad om å få utføre turnustjeneste i utlandet sendes innen **30. november** i siste studieår til Helsedirektoratet. Søknaden må inneholde opplysninger om:

- Helseinstitusjonen, inklusive opplysninger om antall avdelinger/ klinikker ved institusjonen og antall pasienter og pasientkategorier
- Tjenesten turnusfysioterapeuten tilbys, inklusive bekreftelse på minimum seks måneders arbeidsforhold, opplysninger om hvilke arbeidsoppgaver og avdelinger tjenesten omfatter
- Bekreftelse fra daglig leder ved institusjonen på at veiledning og supervisjon gis av autorisert fysioterapeut

Opplysningene i søknaden må bekreftes av institusjonens ledelse. Originaldokumenter som ikke er utstedt på norsk, svensk, dansk eller engelsk må oversettes av statsautorisert translatør. Oversettelsen skal sendes sammen med kopier av originaldokumenter. Kopi av søknaden skal sendes til regionansvarlig fylkesmann i den region turnusfysioterapeuten tilhører. På bakgrunn av opplysningene i søknaden tar Helsedirektoratet stilling til om turnusstedet kan godkjennes og gir tilbakemelding til turnusfysioterapeuten om dette. Dersom turnusstedet kan godkjennes gir Helsedirektoratet dispensasjon fra forskrift om praktisk tjeneste (turnustjeneste) for å få autorisasjon som fysioterapeut med hjemmel i § 5 første ledd bokstav a.

Reise- og flytteutgifter i forbindelse med turnustjeneste i utlandet dekkes ikke. Lønn i forbindelse med turnustjeneste i utlandet avgjøres av arbeidsgiver i det aktuelle landet.

Dersom Helsedirektoratet gir tilsagn om at turnustjeneste i spesialisthelsetjenesten kan gjennomføres i utlandet, skal turnusfysioterapeuten ikke delta i valget av turnussteder. Regionansvarlig fylkesmann tildeler turnusfysioterapeuten turnussted i kommunehelsetjenesten etter at det ordinære valget av turnussteder er gjennomført.

3.8 Turnustjeneste for turnusfysioterapeuter med utenlandsk utdanning

Personer med bestått utenlandsk eksamen eller som har utenlandsk godkjenning som fysioterapeut, og som helt eller delvis må gjennomføre praktisk tjeneste for å få autorisasjon som fysioterapeut i Norge, kan søke om å få gjennomføre denne tjenesten som norsk turnustjeneste, jf. forskrift om turnustjeneste for fysioterapeuter § 2 bokstav b. Personer som kan dokumentere bestått utenlandsk eksamen eller utenlandsk godkjenning som fysioterapeut sender søknad om norsk autorisasjon til Helsedirektoratet. Nærmere veiledning om søknad om autorisasjon og lisens for fysioterapeuter fra utlandet gis her:

<https://helsedirektoratet.no/autorisasjon-utdanning-og-godkjenning>

Helsedirektoratet kan i det enkelte tilfellet gi nærmere informasjon om krav til praksis og eventuelt andre krav som må oppfylles for å få norsk autorisasjon.

Helsedirektoratets vurdering er forskjellig for søkere som er utdannet i et EU/EØS-land og søkere fra land utenfor EU/EØS, jfr. helsepersonelloven § 48 a første ledd bokstav b) og forskrift om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS-land (EØS-forskriften) § 2.

For søkere utdannet i EU/EØS-land skal Helsedirektoratet - foreta en vurdering av hvorvidt utdanningen kvalifiserer for godkjenning etter bestemmelsene i EØS-forskriften kapittel 13. Dersom søkeren har rett til godkjenning etter dette regelverket kan det likevel være aktuelt å pålegge søkeren en periode med veiledet praksis dersom utdanningen har vesentlige avvik sammenliknet med den norske fysioterapiutdanningen, jf. EØS-forskriften § 15.

For søkere utdannet i land utenfor EU/EØS må det foretas en vurdering av hvorvidt søkeren har en fysioterapeututdanning som kan anses å være jevn god med norsk fysioterapeututdanning eller om tilleggsutdanning og yrkeserfaring kan kompensere for enkelte mangler i utdanning, jfr. helsepersonelloven § 48 a første ledd bokstav c) og d). For søkere som ikke kvalifiserer for direkte autorisasjon kan det være aktuelt å stille krav om gjennomføring av veiledet praksis i Norge før autorisasjon innvilges, jf. helsepersonelloven §

49. Praksisperiodens omfang og innhold vil kunne variere fordi søkerens samlede kvalifikasjoner skal vurderes individuelt.

Søkere som trenger praksis for å få norsk autorisasjon har følgende muligheter til å få slik praksis avhengig av krav til praksisens varighet:

1. Skaffe seg praksis selv i henhold til vedtak fra Helsedirektoratet

- a. Skaffe seg praksis selv ved å kontakte aktuelle arbeidssteder

eller:

- b. Gjennomføre 6 måneders veiledet praksis i en ubenyttet halvårs turnusplass i kommunal helse- og omsorgstjeneste eller i spesialisthelsetjenesten. Dette gjelder personer som har fått vedtak fra Helsedirektoratet om å gjennomføre 6 måneders praksis i Norge for å få autorisasjon. Eventuelle ledige halvårs plasser kan benyttes etter at turnusplassene er frigitt av regionansvarlig fylkesmann og etter at ventelistekandidatene har fått tilbud om halvårs plasser.

Helsedirektoratet kan i det enkelte tilfelle gi nærmere informasjon om kravene til veiledet praksis.

2. Søke om gjennomføring av 12 måneders praktisk tjeneste (turnustjeneste), hvorav 6 måneder i spesialisthelsetjenesten og 6 måneder i kommunal helse- og omsorgstjeneste

Innen **1. september** samme år som avsluttet fysioterapeututdanning i utlandet kan det søkes Helsedirektoratet om gjennomføring av turnustjeneste i Norge. Søkere som skal avtjene turnustjeneste i Norge deltar i nummertrekning for valg av turnusplass, se kapittel 2.5 og 3.5. Tidspunkt for nummertrekning fastsettes av de regionansvarlige fylkesmennene. Valget skjer på våren i det påfølgende året. Dersom Helsedirektoratet fatter vedtak om at søkeren oppfyller vilkårene for autorisasjon uten å måtte ha veiledet praksis skal søkeren snarest mulig tas ut av listen over turnuskandidater som skal velge turnusplass.

Helsedirektoratet fordeler søkerne mellom de fire utdanningsinstitusjonene i de tre turnusregionene innen **1. november hvert år**. Ved fordeling til Vestlandsregionen skal det sørges for en lik fordeling av søkere mellom de to høgskolene med fysioterapeututdanning. Helsedirektoratet informerer regionansvarlige fylkesmenn fortløpende om fordelingen av kandidater med utdanning fra utlandet. Søkerne har ikke anledning til selv å velge hvilken turnusregion de skal fordeles til.

Personer som har søkt om å ta turnustjeneste i Norge må som vilkår for å få autorisasjon som fysioterapeut forplikte seg til å gjennomføre hele turnustjenesten. Øvrige bestemmelser i gjeldende retningslinjer for turnustjenesten er de samme som for turnusfysioterapeuter utdannet i Norge. Kandidatene er selv ansvarlig for å kontakte utdanningsinstitusjonen for informasjon om tidspunkt for nummertrekning og valg av turnussteder, og for å delta i nummertrekning og valg. Ved eventuelt behov for særplass

eller utsettelse av turnustjenesten gjelder søknadsprosedyre som omtalt i kapittel 3.3 og 3.4. Søkerne må også selv påse at de har lisens for gjennomføring av turnustjeneste, se nærmere om turnuslisens og autorisasjon i kapittel 1.2.

3.8.1 Norsk kunnskaper

De som søker om å få gjennomføre norsk turnustjeneste og som ikke har norsk videregående utdanning, må i søknaden dokumentere tilstrekkelige norskkunnskaper til å kunne gjennomføre norsk turnustjeneste. Nærmere informasjon om krav til norskkunnskaper for å få innvilget turnuslisens finnes på <https://helsedirektoratet.no/autorisasjon-utdanning-og-godkjenning>